

PM

2014.03.31

Detaljplaner för järnvägstunneln Västlänken - Social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys

Komplettering med anledning av ändring i plan

Bakgrund

Hösten 2013 hölls samråd om förslag till detaljplaner för järnvägstunneln Västlänken. Med anledning av ändringar i järnvägsanläggningen, som inte ryms inom plangränserna från samrådet, kommer ett kompletterande samråd att hållas våren 2014. I samband med det första samrådet för järnvägstunneln gjordes en social konsekvens- och barnkonsekvensanalys. Analysen behandlade spårtunnelns påverkan ovan mark, dvs. tekniska anläggningar såsom tunnelmynningar, serviceschakt (utrymningsvägar) och ventilationsschakt. Med anledning av det kompletterande samrådet behöver konsekvensanalysen utökas.

Syfte

Syftet med detta PM är att utöka den sociala konsekvensanalysen och barnkonsekvensanalysen för spårtunneln utifrån de kompletteringar som gjorts i detaljplanerna. Här undersöks med andra ord konsekvenserna av nyttillkomna anläggningar eller anläggningar med ändrad placering. Eventuella risker och konflikter utifrån ett socialt perspektiv behöver identifieras.

Ändringar i planen

Flera ändringar föreslås inför det kompletterande samrådet men PM:et behandlar endast ändringar där det finns skäl att tro att det sociala livet kan påverkas. Inledningsvis gjordes en inventering av samtliga ändringar för att avgöra vilka av dessa som krävde närmare undersökning (se tabell 1 i bilaga). Den övergripande inventeringen resulterade i bedömningen att merparten av kompletteringarna inte medför någon påverkan på det sociala livet. I de fall där det inte gick att utesluta eventuella sociala konsekvenser eller barnkonsekvenser har miljöerna studerats närmare. Det handlar om anläggningar som hamnar i grönområden och/eller i anslutning till lekmiljöer, närmare bestämt **ventilationsschaktet i Fogelbergsparken (V2), brandgasschakten på Haga kyrkoplan samt ventilationsschaktet vid Södra Viktoriagatan (V3).**

Fogelbergsparken (V2)

V2 är ett ventilationsschakt med tryckutjämnande funktion med en ungefärlig area på 20 kvadratmeter och en höjd på cirka 1,5 meter. Efter ändring i planen ligger V2 i Fogelbergsparkens södra kant, strax nordväst om Övre Fogelbergsgatan. Grönområdet har ett högt läge och en naturlig och sluttande karaktär. Där schaktet ligger är terrängen särskilt kuperad med stora nivåskillnader. Parkens mittersta delar är flackare och används regelbundet av närliggande förskolor. Södra änden av parken är mer svårtillgänglig och används inte i samma utsträckning. Som helhet har parken dock stora sociala och rekreativa värden. Söder om det planerade schaktet ligger ett högre flerbostadshus samt en ingång till parken (från Övre Fogelbergsgatan).

Konsekvenser:

Med tanke på att V2 hamnar i en svårtillgänglig del av parken bedöms möjligheterna till lek inte påverkas nämnvärt. De mest använda och värdefulla delarna av parken lämnas intakt och opåverkade av ingreppet. Närheten till lekmiljö innebär dock att stor hänsyn bör tas till barnens säkerhet i utformningen av anläggningen. Vidare kan anläggningen komma att störa landskapsbilden något för

boende och förbipasserande. Med en anpassad och diskret gestaltning där så mycket av parkens ursprungliga karaktär bevaras minskar risken för att anläggningen stör intrycket.

Södra Viktoriagatan (V3)

V3 är ett ventilationsschakt för avluft och har därför andra dimensioner än V2. Basen är densamma (20m²) men anläggningen har en högre höjd på cirka 7 meter för att undvika att förorenad luft från tunneln påverkar luftmiljön i markplan. Efter planändringen ligger V3 strax väster om Södra Viktoriagatan, i slutningen av ett grönområde. Norr om schaktytan ligger Samskolans baksida och öster om ytan finns bostadshus och en mindre parkeringsplats. Överlag kan området beskrivas som ett lugnt men centralt bostadsområde med varierad bebyggelse samt flera skolor och förskolor.

Konsekvenser:

Skillnaden mellan det gamla och det nya läget bedöms vara för liten för att det ska påverka konsekvensbilden. Den bedömning som gjordes i den ursprungliga konsekvensanalysen gäller med andra ord fortfarande. V3 hamnar i ett grönområde som är snårigt och otillgängligt och väntas därför inte få någon betydande påverkan på möjligheterna för sociala aktiviteter såsom lek eller promenader. Däremot kan det höga schaktet eventuellt försämra sikten och stadsbilden för närliggande bostäder och skolor. För att det inte ska bli ett störande inslag är det viktigt att det får en diskret gestaltning.

Haga kyrkoplan (två brandgasschakt)

Brandgasschakten behövs av säkerhetsskäl för att evakuera brandgaser från stationen i händelse av brand. Efter kompletteringar innehåller planen två brandgasschakt på Haga kyrkoplan (Hagaparken). Baserat på systemkraven har schakten preliminära mått på cirka 50 kvadratmeter i area och cirka 1,5 meter höjd. Höjden som satts är en maxhöjd och representerar inte nödvändigtvis den slutliga utformningen. I Trafikverkets senaste illustrationsförslag ligger schakten snarare som låga galler i markplan. Anläggningarna ligger på var sin av parkens långsidor, den ena strax norr om den inhägnade lekplatsen och den andra strax söder om parkens nordvästra hörn. Parken har stora sociala och naturmässiga värden. Den sociala aktiviteten är som störst i parkens mitt, samt vid den inhägnade lekplatsen. Generellt kan sägas att vistelsekvaliteterna är lägre i parkens utkanter, i synnerhet på de ytor som ligger nära trafikerade vägar som Parkgatan och Sprängkullsgatan.

Konsekvenser:

Den västra anläggningen ligger på en gräsyta strax intill Sprängkullsgatan. Det bullerutsatta läget sänker ytans vistelsekvaliteter och den sociala aktiviteten här är således låg. Anläggningen bedöms därför inte ge någon direkt inverkan på det sociala livet. Däremot kan anläggningen till viss del störa upplevelsen av parken som ett orört grönt rum. Påverkan gäller särskilt den norra delen av parken men också helhetsbilden.

Den östra anläggningen ligger i en del av parken som är mindre bullerutsatt. Haga kyrkogata som angränsar till parkens östra sida är lågt trafikerad och stör inte parkens vistelsekvaliteter. Däremot finns en elstation som begränsar aktiviteten och sänker vistelsekvaliteten i detta läge. Etableringen av ett brandgasschakt bedöms därför inte få någon avgörande påverkan utifrån ett användarperspektiv. Det finns dock viss risk för att anläggningen får en negativ påverkan på upplevelsen av, samt attraktiviteten i den här delen av parken. Anläggningen kan också begränsa parkens öppenhet och överblickbarhet, kvaliteter som är viktiga både ur trygghetssynpunkt och för kontinuiteten i stadsrummet. Vidare kan närheten till lekplatsen bidra till att det föreslagna läget blir en känslig fråga bland närboende och föräldrar. Enligt Trafikverket ger brandgasschakten inte upphov till utsläpp eller störningar annat än vid händelse av olycka, och risken för en olycka bedöms som minimal. Även om en olycka skulle inträffa ser Trafikverket inte någon större säkerhetsrisk. Med tanke på det många barn som rör sig i parken och att barn är nyfikna av sig bör särskild vikt trots allt läggas vid säkerhetsaspekten.

För Hagaparkens rekreativa och sociala värde är det ytterst viktigt att barn får fortsätta röra sig fritt i parkens alla delar och att barn och föräldrar känner sig trygga. Kommunikationen med allmänheten i samband med att anläggningarna uppförs blir därför central. Utifrån socialt perspektiv är det positivt om anläggningarna i Hagaparken utformas på ett sådant sätt att det smälter in i parkmiljön och inte upplevs som ett hinder. Det bästa för stadsbilden och överblickbarheten vore att schakten utformas som låga galler i marken. Så länge säkerhetsrisker kan uteslutas bör möjligheterna att integrera anläggningens tekniska funktion med sociala eller estetiska funktioner, exempelvis sittplatser eller odlingar, också ses över. Fördelarna med sociala eller estetiska funktioner bör dock vägas mot fördelarna med ett lågt galler som inte påverkar sikten.

Slutsatser

V2 bedöms efter planändringen inte få några betydande konsekvenser för det sociala livet. Läget är att föredra framför det förra då det hamnar i en del av Fogelbergsparken som är svårtillgänglig och så gott som oanvänd. Planändringen gällande V3 är så pass liten att bedömningen från den ursprungliga konsekvensbeskrivningen fortfarande gäller. V3 bedöms inte få några konsekvenser för det sociala livet men för att schaktet inte ska störa upplevelsen av grönområdet eller stadsbilden bör det ges en diskret och anpassad gestaltning. I den sociala konsekvensanalysen och barnkonsekvensanalysen för spårtunneln (2013) avråddes placering av tekniska anläggningar i Hagaparken med hänvisning till platsens stora sociala och naturmässiga värde. Bedömningen att det hade varit lämpligare att placera schakten utanför parken kvarstår. Med gällande planer som utgångspunkt tillhör de föreslagna lokaliseringarna dock de bättre alternativen. Genom att placera schakten i parkens utkanter, där den sociala aktiviteten och vistelsekvaliteterna är som lägst, begränsas den negativa påverkan.

Bilaga

Tabell 1. Ändringar i järnvägsanläggningen inför kompletterande samråd

Serviceschakt Sankt Eriksgatan	Ny placering (ersätter tidigare S3 St Eriksgatan)
Serviceschakt Kvarnberget	Ny placering (ersätter tidigare S4 Smedjegatan)
Brandgasschakt Haga (2)	Ny placering
Ventilationsschakt Fogelbergsparken	Ny placering (ersätter tidigare V2)
Ventilationsschakt Södra Viktoriagatan	Ny placering (ersätter tidigare V3)
Arbetstunnel/servicetunnel Linnéplatsen	Ny placering (ersätter tidigare A3 Muraregatan)
Arbetstunnel/servicetunnel Korsvägen	Ny placering (ersätter tidigare A4)
Arbetstunnel/servicetunnel Skår	Ny placering (ersätter tidigare A6)